

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ



**Чабан Н.
Кравченко І.**

МЕДІАКУЛЬТУРА

Методика вивчення художньої культури

в 9 класі

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

УДК. 378. 147-388

ББК 74. 58

Методика вивчення художньої культури в 9 класі. Медіакультура: Методичні рекомендації для вчителів художньої культури обговорено на засіданні кафедри теорії та методики виховної роботи (Протокол № 4 від 25 травня 2007 р.).

Рекомендовано до видання Вченою радою Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

Автори: **Н. Чабан** — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики виховної роботи Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

І. Кравченко — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики виховної роботи Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

Рецензенти: **Л. Лимаренко** — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри української культури і театрального мистецтва Херсонського державного університету

О. Чумаченко — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри української культури і театрального мистецтва Херсонського державного університету

ББК 74. 58

Ч. 12 **Н. Чабан, І. Кравченко**

Методика вивчення художньої культури в 9 класі. Медіакультура: Методичні рекомендації для вчителів художньої культури. — Ч. 3. - Херсон: Видавництво РПО, 2007. — 42 с.

© Чабан Н., 2007

© Кравченко І., 2007

© РПО, 2007

ЗМІСТ

| | |
|---|----|
| Передмова | 4 |
| План-конспект уроку № 1. Тема: Сучасні засоби масової інформації | 5 |
| План-конспект уроку № 2. Тема: Класифікація мас-медіа | 9 |
| План-конспект уроку № 17. Тема: Відео — засіб тиражування творів кінематографа | 14 |
| План-конспект уроку № 18. Тема: Відео як зразок телепродукції | 22 |
| План-конспект уроку-гри № 19. Тема: "Відеокліп та рекламні відеосюжети" — Пізнавальна гра "Світ відео" | 30 |
| Список рекомендованої літератури | 40 |

ПЕРЕДМОВА

Розбудова нової держави, реалізація національної програми "Освіта. Україна XXI ст." і викладання шкільного курсу "Художня культура" потребують визначення конкретної мети, завдань, змісту навчання та виховання учительських кадрів, роль яких у розв'язанні цих проблем вирішальна. Саме від рівня професійної підготовки майбутнього вчителя залежить якісне виконання завдань, що постали в системі культурологічної освіти й виховання підростаючого покоління та його переходу до самостійного життя.

Якісна реалізація шкільної програми, зокрема програми з медіакультури (9 клас), неможлива без чіткого науково обґрунтованого планування, підготовки й проведення уроків. Ефективність проведення уроку полягає у всебічному охопленні програмового матеріалу з визначенням тем уроків; кількості годин на їх проведення; питань теорії та історії культури і мистецтва, міжпредметних зв'язків; наочних посібників та ТЗН; дидактичних матеріалів; рекомендованої до уроку літератури; змісту самостійної та практичної роботи, а також у науковому обґрунтуванні нового погляду на традиційний план-конспект уроку, який готує вчитель до кожного заняття.

У запропонованому нами методичному посібнику вміщено матеріали до проведення уроків та безпосередньо плани-конспекти з медіакультури у 9 класі.

План-конспект уроку № 1

Тема: Сучасні засоби масової інформації

Мета: формувати в учнів знання про поняття «мас-медіа»; ознайомити учнів зі специфікою функціонування в соціумі сучасних засобів масової інформації; розвивати аналітичні здібності учнів; розвивати у дітей вміння робити висновки, наводити аргументи на підтвердження власної думки; розвивати логічне мислення та вміння формувати й чітко висловлювати свої думки; розвивати естетичний смак; формувати позитивне ставлення до мас-медіа.

Наочні та дидактичні матеріали: схема «Мас-медіа (засоби масової інформації)»; репродукція твору Рафаеля «Сікстинська мадонна»; Хоруженко К.М. Культурологія. Енци. словарь. — Ростов-н/Д: «Феникс», 1997. — 640 с.; Засорина Т., Федосова Н.. Профессия — журналист — Ростов н/Д: «Феникс», 1999. — 320 с.; - Энциклопедия для детей. Том 7. Искусство. Ч 3. Музыка. Театр. Кино / Глав. ред. В.А. Володин. — М.: Аванта+, 2000. — 624с.: ил.

Методи: лекція, розповідь, пояснення, дискусія, ілюстрація.

Хід уроку.

1. Організаційний момент (2 хв.)

Вітаюся з дітьми, перевіряю присутніх на уроці, перевіряю готовність класу та учнів до уроку.

2. Мотивація діяльності (3 хв.)

Повідомляю дітям, що сьогодні на уроці ми розпочинаємо вивчення нового курсу «Медіакультура». Цей курс розпочинається зі вступного уроку, тема якого «Сучасні засоби масової інформації». Діти записують у зошит тему уроку, яка заздалегідь вже записана на дошці. Далі розповідаю, що сьогодні жодна людина не може існувати без засобів масової інформації, бо саме за допомогою ЗМІ вона дізнається про останні новини, що відбулися у світі,

про новини культури, науки, спорту тощо. А отже, сьогодні на уроці ми розглянемо наступні питання (учні записують у зошити план уроку, який вже записаний на дошці):

1. *Поняття мас-медіа;*
2. *Місце мас-медіа у житті людини;*
3. *Значення сучасних засобів масової інформації для розвитку культури та мистецтв.*

3. Повідомлення нового матеріалу (20 хв.)

Перед тим як розповідати новий матеріал, прошу учнів бути уважними та занотовувати у зошити нові поняття.

1. Поняття мас-медіа.

Пояснюю про те, що термін «медіа» (від лат. media — засіб) використовується як синонім до засобів масової інформації та комунікації у всьому світі. А в свою чергу засоби масової інформації це (діти записують у зошити) — комплекс організаційних структур та комунікаційних каналів, що готують і передають інформацію (політичну, культурну, спортивну тощо), яка призначена для масової аудиторії.

Продовжую пояснення: Ви напевно всі у своєму житті зустрічалися з різноманітними засобами масової інформації (радіо, газети, поштові марки, фотографія тощо), але можливо не знали, що вони і є різновидами ЗМІ. Звертаю увагу учнів на схему «Мас-медіа (засоби масової інформації)», яка розміщена на дошці. Таким чином, розрізняють наступні види мас-медіа: друковані видання, преса, фотографія, звукозапис, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи та Інтернет. Діти перемальовують схему у зошити.

2. Місце мас-медіа у житті людини.

Розповідаю, що немає нічого більш строкатого, водночас привабливого та відразливого, необхідного та дратівливого, як преса, радіо, телебачення.

Потік інформації, що постійно надходить та споживається нами, став для цивілізованої людини не просто важливим, а й життєво необхідним. Проведені в багатьох країнах експерименти з метою з'ясувати справжнє значення інформації для психічного і навіть фізичного здоров'я людини показали, що вже через 15 хвилин після перебивання потоку будь-якої інформації (це також стосується інформації, яку отримує людина через органи відчуттів — зір, слух, тактильні тощо) у людини починаються справжні розлади психіки. Можна собі уявити на скільки важлива для людини інформація. Саме для задоволення таких потреб й існують засоби масової інформації.

Отже, що таке інформація? Діти записують у зошити визначення, інформація (від лат. Information — пояснення, викладання) — це першочергові відомості, що передаються різними способами: усним, письмовим та за допомогою різноманітних сигналів, технічних засобів.

Звертаюся до учнів з питанням: Яким засобом масової інформації найчастіше ви користуєтесь?

3. Значення сучасних засобів масової інформації для розвитку культури та мистецтв.

Розповідаю, що по мірі розвитку суспільства та техніки функцію ЗМІ спочатку виконувала преса, потім до неї приєдналися фотографія, згодом із середини 20-х років — радіо, а з середини 50-х років — телебачення, пізніше — розгалужені комп'ютерні системи, та, перш за все, Інтернет. Кожен новий засіб масової інформації означав новий етап розвитку техніки. Він виникав, тому що людина прагнула більш зручним засобом отримувати свіжу й точну інформацію.

Взагалі кожен з видів ЗМІ має дуже важливе значення для розвитку культури та мистецтв. Наприклад, телебачення відіграє дуже велику роль у розповсюдженні найбільш вагомих досягнень національної та світової

культури. Телебачення також називають синтетичним видом мистецтва, тому що воно об'єднує досягнення театру, кінематографу, радіо, документального кіно. Дякуючи телебаченню, з'явилися телевізійний театр, телесеріали, теледокументалістика, талерепортаж тощо. Також, за допомогою друкованих видань розповсюджуються твори мистецтва та стають доступними широкому загалу, наприклад, репродукції картин.

Звертаю увагу учнів на репродукцію твору Рафаеля «Сікстинська мадонна». Також, за допомогою візуальних ЗМІ розповсюджуються твори відомих композиторів. Звертаюся до учнів з питанням: наведіть, будь ласка, приклади з власного життя, як ЗМІ впливають на розвиток культури та мистецтв.

4. Закріплення нового матеріалу (13 хв.)

Для закріплення нового матеріалу використовую метод дискусії. Для цього задаю питання:

1. Яке місце займають ЗМІ у вашому житті?
2. Яким засобам масової інформації ви надаєте перевагу?
3. Якщо б ви були представником мас-медіа, то у який би спосіб ви передавали інформацію людям?
4. На яку інформацію ви в першу чергу звертаєте увагу?

5. Підведення підсумків уроку. (5 хв.)

Оцінюю найактивніших учнів та обґрунтовую оцінки. Задаю учням питання: Що нового сьогодні на уроці ви дізналися?

6. Домашнє завдання. (2 хв.)

Задаю дітям написати у зошити твір на тему «Хто володіє інформацією, той володіє ситуацією». Обсягом 2 сторінки.

План-конспект уроку № 2

Тема: **Класифікація мас-медіа.**

Мета: формувати в учнів уміння аналізувати та порівнювати види мас-медіа; ознайомити школярів зі специфікою та особливостями засобів масової інформації; розвивати аналітичні здібності учнів, логічне мислення; розвивати творчі здібності; розвивати естетичний смак; стимулювати використання отриманих знань та вмінь у навчально-пізнавальній діяльності; сприяти орієнтації учнів у розмаїтті сучасних професій, пов'язаних з індустрією ЗМІ; формувати життєві позиції учнів.

Наочні та дидактичні матеріали: картки з назвами команд для гри; календар на поточний рік; газета «Надніпрянська правда»; види друкованих видань; розмаїття сучасних радіостанцій; сучасні телеканали; зображення відеомагнітофону та телевізору; зображення відеопроєктору; зображення домашнього кінотеатру; фотографії; використання фотографії у журналі; використання фотографії у газеті «Гривна»; кольорове зображення комп'ютерної системи Windows 95; Хоруженко К.М. Культурологія. Енциклопедія. — Ростов-н/Д: «Феникс», 1997. — 640 с.; Засорина Т., Федосова Н. Професія — журналіст — Ростов н/Д: «Феникс», 1999. — 320 с.; - Енциклопедія для дітей. Том 7. Искусство. Ч 3. Музыка. Театр. Кино / Глав. ред. В.А. Володин. — М.: Аванта+, 2000. — 624с.: ил.; Нечай О.Ф. Основы киноискусства. Учеб. пособие для студентов пед. институтов / Науч. ред. И.В. Вайсфельд. — М.: Просвещение, 1989, — 288 с.: ил.

Методи: розповідь, пояснення, ілюстрація, пізнавальна гра.

Хід уроку

1. Організаційний момент (2 хв.)

Вітаюся з дітьми, перевіряю присутніх на уроці, перевіряю готовність класу та учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання і повторення пройденого

матеріалу (8 хв.)

Перевіряю написання у зошиті твору на тему «Хто володіє інформацією, той володіє ситуацією» у всіх учнів, а декілька учнів зачитують свої твори вголос.

3. Мотивація уроку (2 хв.)

Повідомляю дітям, що сьогодні на уроці ми розпочинаємо тему «Класифікація мас-медіа». Діти записують у зошит тему уроку, яка заздалегідь вже записана на дошці. Далі розповідаю дітям, що сьогодні на уроці ми з'ясуємо особливості видів мас-медіа у нестандартний спосіб — за допомогою гри. А отже, сьогодні на уроці ми розглянемо наступні питання (учні записують у зошити план уроку, який вже записаний на дошці):

- 1. Друковані засоби масової інформації;*
- 2. Звукові засоби масової інформації;*
- 3. Телебачення, кінематограф, відео як екранні засоби масової інформації;*
- 4. Мультимедійні комп'ютерні системи. Інтернет.*

4. Повідомлення нового матеріалу (12 хв.)

Перед тим як розповідати новий матеріал, прошу учнів бути уважними та занотовувати у зошити нові поняття.

- 1. Друковані засоби масової інформації.*

Методом розповіді повідомляю учням, що до друкованих ЗМІ належать: друковані видання (книги, плакати, календарі, грошові знаки, цінні папери, поштові марки, етикетки тощо), преса (газети, журнали, альманахи, збірники тощо), фотографія. Акцентую увагу учнів на дошку, де розміщено приклади друкованих ЗМІ.

Далі методом пояснення повідомляю учням, що сучасна преса — це складне, різноманітне явище, це тисячі видань, різних за темою, цільовим призначенням, програмами, аудиторній спрямованості, періодичності,

тиражу, регіону розповсюдження, тривалості випуску. В першу чергу всю пресу можна розділити на газети та журнали. Потрібно зазначити, що газета відрізняється від журналу тим, що є більш оперативною і актуальною. Вона більш універсальна, інформаційна, а журнал більш аналітичний та публіцистичний. Також повідомляю, що існують професії, пов'язані з друкованими виданнями та пресою: художник-дизайнер, художник-ілюстратор, художній редактор, бібліотекар, бібліограф, літредактор, журналіст, менеджер реклами тощо.

Задаю учням питання: які газети та журнали ви знаєте?

Продовжую пояснення, а діти записують у зошити, що наступний вид ЗМІ фотографія (від грець. — світло) — це спосіб одержання зображення об'єктів на спеціальних світлочутливих матеріалах з використанням різних видів світлової енергії.

Методом розповіді повідомляю, що сьогодні фотографію використовують інші види ЗМІ: газети, журнали тощо. Акцентую увагу учнів на наочність щодо використання фотографії газетами та журналами, яка розміщена на дошці. З фотографією пов'язані наступні професії: фотограф, фотокореспондент, фоторепортер та інші.

2. *Звукові засоби масової інформації*

За допомогою методу пояснення повідомляю дітям, що до звукових ЗМІ належать радіо та звукозапис. Діти записують наступні визначення у зошити.

Звукозапис — фіксація мови, шумів, музики за допомогою спеціальних технічних пристроїв, які дають змогу зберігати і відтворювати звукові процеси. Розрізняють механічний, магнітний, оптичний звукозапис. Творчі професії: звукорежисер, звукооператор, музичний редактор.

Радіо (лат. — промінь) — галузь науки, культури, техніки, пов'язана з передаванням на відстань інформації за допомогою радіохвиль. Творчі

професії: диктор, радіоведучий, диск-жокей. Також повідомляю, що на сьогоднішній день існує багато різноманітних радіостанцій, акцентую увагу дітей на наочність.

3. Телебачення, кінематограф, відео як екранні засоби масової інформації.

Повідомляю, телебачення — це галузь науки, техніки і культури, пов'язана з передачею на відстані зображень рухомих об'єктів за допомогою радіоелектронних пристроїв. Розвиток телебачення нерозривно пов'язаний з розвитком техніки. З розвитком техніки підвищується чіткість зображення, збільшується стійкість. Також телебачення неможливе без такого приладу як телевізор. На сьогоднішній день існує багато телеканалів. Акцентую увагу учнів на наочність.

Звертаюся до дітей з питанням: які телеканали ви обираєте для себе і чому?

Творчі професії: телесценарист, телережисер, телеведучий, телерепортер та інші.

Діти записують у зошити, що кінематографія (грецьк. kineta — рух; grapho — пишу) — галузь культури, яка здійснює виробництво кінофільмів та показ їх кіноглядачу, а також найбільш масовий вид мистецтва. Творчі професії: сценарист, кінорежисер, кінооператор, продюсер, кіноактор, гример, костюмер тощо.

Далі повідомляю дітям, що відео (від лат. video — дивлюсь) — засіб тиражування творів кінематографу і зразків телепродукції. Відео неможливе без таких пристроїв як відеомагнітофон, відео проектор, відеокамера, домашнього кінотеатру тощо.

4. Мультимедійні комп'ютерні системи. Інтернет.

Повідомляю, що Інтернет — це міжнародна (всесвітня) комп'ютерна мережа електронного зв'язку, що поєднує регіональні, національні, локальні та інші мережі. Сприяє значному збільшенню та покращенню обміну інформацією,

насамперед науково-технічною. Поєднує більше ніж 50 млн. колективних та індивідуальних користувачів (кожен зі своєю електронною адресою) в усьому світі. Інтернет складається з інформації. Бібліотеки та архіви, телеконференції та електронні газети, новітні розробки в галузі науки та поради народної медицини, фотографії, музика та анекдоти, рідкісні факти та інформаційне сміття — все це можна знайти в Інтернеті. Звертаю увагу учнів на наочність.

5. *Закріплення нового матеріалу (20 хв.)*

Для закріплення нового матеріалу використовую метод ділової гри. Правила проведення гри: Ділю клас на три команди. Один представник з кожної групи учнів отримує назву для своєї команди за допомогою жеребкування. Кожне об'єднання дітей представляє одну з трьох галузей ЗМІ: друківані ЗМІ; звукові ЗМІ; екранні ЗМІ.

Пропоную кожній команді створити рекламу на тему «Комп'ютер нового покоління» відповідно до обраного напрямку ЗМІ. Етапи гри:

1. Організаційний. Виготовляю три картки з назвами команд, пояснюю правила гри учням. Попереджаю, що оцінювання буде відбуватися на основі активності учнів, таким чином стимулюючи подальшу діяльність учнів.
2. Теоретичний. Готую інформацію про всі види ЗМІ та пропоную учням наочні матеріали щодо цього (газети, фотографії, ксерокопії тощо).
3. Основний. Після того як учні ознайомилися з правилами гри та отримали завдання, вони переходять до безпосереднього виконання завдання — створення реклами на тему «Комп'ютер нового покоління».Через деякий час (5-7хв.) кожна з команд представляє свою рекламу. (Передбачається колективна робота учнів).
4. Підсумковий. Після показу всіх варіантів реклам вчитель підводить підсумки. Він визначає найактивніших учнів, а також задає питання щодо створення реклами, ведеться обговорення гри:

- чи було важко виконувати ту чи іншу роль?
- чи було цікаво?
- що сподобалося більше, що менше?
- яку роль хотів би виконати?

Найактивніших відзначаю позитивними оцінками.

5. **Пост-ігровий.** На цьому етапі пропоную учням вдома знайти зразки видів засобів масової інформації, та принести на наступний урок.

6. Підведення підсумків уроку. (3 хв.)

Оцінюю найактивніших учнів та обґрунтовую оцінки. Задаю учням питання: «Що нового сьогодні на уроці ви дізналися...»

7. Домашнє завдання. (1 хв.)

Задаю дітям вдома створити рекламу на довільну тему та у ролі будь-яких ЗМІ.

План-конспект уроку № 17

Тема: Відео — засіб тиражування творів кінематографа.

Мета: ознайомлення учнів з принципом конструкції відеокамери; формування знань про відео як засобу тиражування творів кінематографа; розвивати логічне мислення, пам'ять, уважність естетичний смак; формування бережливого ставлення до творів кінематографа, відчуття терпимості і поваги до іншого, виховання позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей.

Наочні та дидактичні матеріали: Ксерокопія кінокамери, Енциклопедія для дітей. — Т.7. Искусство. Ч. 3. Музыка. Театр. Кино / Глав. ред. В.А. Володин. — М.: Аванта +, 2000, 624 с.: ил., Ксерокопія сучасної професійної камери, А. Ершов Видеооборудование, Ксерокопія першої

телетрансляції, Ксерокопія відеоряду, Ксерокопія схеми трансляції, Ксерокопія кінокамери та її умовних позначень, Бореев В.Ю. Видео: техника, досуг, культура. Записки эксперта-искусствоведа. — М., 1990., Нечай О.Ф. Основы киноискусства: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Науч. ред. Й.В. Вайсфельд. — М.: Просвещение, 1989 — 288 с.: ил., Седов С. Індивідуальні відеозаписи (довідковий посібник). — К., 1990., Скуратівський В. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття. Генеза. Структура. Функції. — К., 1997.

Методи: лекція, розповідь, пояснення, ілюстрація.

Хід у року.

1. Організаційний момент (1 хв.).

Вітаюся із дітьми, перевіряю присутніх на уроці та готовність класу і учнів до уроку (наявність зошитів, щоденників).

2. Перевірка домашнього завдання (10 хв.)

Вашим домашнім завданням було скласти програму телепередач на тиждень, давайте подивимось як ви виконали це завдання.

3. Мотивація уроку (3 хв.)

Повідомляю, що сьогодні ми працюватимемо над темою "Відео — засіб тиражування творів кінематографа". Записую на дошці — учні у зошитах. Знайомлю дітей з планом уроку:

- 1. Сучасна відеотехніка у побуті та різних видах мистецтва.*
- 2. Відеокамера: принцип конструкції.*
- 3. Принцип 25-кадру.*

Учні записують у зошити.

Вступне слово: До епохи відео, люди навіть не могли собі уявити, що через кілька століть науково-технічний прогрес зробить великий крок уперед і інформація, яка раніше передавалась із уст в уста, почне миттєво з'являтися на телеекрані та одночасно повідомляти великій кількості населення про

події не тільки у маленькому містечку, а й у всьому світі. Люди, не виходячи із дому, зможуть співпереживати головним героям фільмів, слідкувати за новими, бачити себе на телеекрані, дізнаватися багато нового і цікавого про життя оточуючих людей та навколишнє середовище.

Поступово екранні мистецтва — кіно й телебачення — входять у широку систему художньої культури людства, що поєднує народну художню творчість і професійні мистецтва (як традиційні, так і техногенні). Кіномистецтво синтезує зображувально-виражальні якості всіх традиційних мистецтв і просторово-тимчасові властивості фотографії, що рухається. У своєму розвитку відео безупинно контактує з усім світом мистецтв, що сприяє взаємному збагаченню й більш багатогранному образному відбиттю реальності. З'являються різні шляхи впливу на людину, серед них принцип 25-кадру та велика кількість реклами, що повідомляє про властивість окремого товару і радить глядачам самим його випробувати.

Ви тільки спробуйте уявити, життя без відео, телебачення, новин, фільмів, реклами, кліпів, музики. Важко? Так, гадаю і людина з минулих століть, яка раптово опиниться у нашому часі буде важко пристосуватися до нашого ритму життя. Але нам це життя подобається, тож давайте дізнаємося, що таке відео, відеокамера та кінематограф.

4. Повідомлення нового матеріалу (19 хв.)

Перед тим як розпочинати розмову, даю завдання уважно слухати, спостерігати, занотовувати нові поняття, дати, факти, бо наприкінці заняття буде усне опитування.

Зараз ми розглянемо перше питання: "Сучасна відеотехніка у побуті та різних видах мистецтва". Розповідаю, що на рубежі 70-80-х років поряд з техногенними мистецтвами одержала широкий розвиток відеокультура — галузь художньої творчості, заснована на записі зображення й звуку на відеомагнітну плівку й застосуванні електронного монтажу. Відео (так

скорочено називають відеокультурою) використовується для створення відеопрограм телебачення, а також для тиражування екранних добутоків на відеокасетах і відеодисках, які можна переглядати за допомогою спеціальних пристроїв до відеомагнітофонів. Це створює мовну комунікативну ситуацію: глядач може спілкуватися з екранним добутком, як із книгою, індивідуально, за власним вибором, а не так, як у системі кінопрокату або телемовлення, де ті самі екранні добутки пропонуються одночасно масовій аудиторії. Відеосалони дають більші можливості для організації дискусійних кіноклубів, спільного перегляду й обговорення аматорами кіно кращик стрічок вітчизняного й закордонного кіно.

Кіно й телебачення — це мова людського спілкування, спосіб художнього освоєння світу — наймолодші із цих мистецтв. Закономірність їхньої появи на рубежі XIX—XX століть була обумовлена всім ходом прогресу, поступальним рухом цивілізації. Виникнення кінематографа було закономірно технічно, ідеологічно і естетично. Потрібний був технічний спосіб створення й розмноження художньої інформації. Потрібна була суспільна трибуна мільйонів, що поєднує великі маси людей. Потрібно було нове мистецтво, що володіє оригінальною мовою, своєю системою умовностей. Цим мистецтвом і стає відео.

Перші спроби створити «картинки, що рухаються» були зроблені в другій половині XX ст. Ідея була проста: робився послідовний ряд знімків однієї сцени, а потім вони проглядалися у тому ж порядку. При цьому здавалося, що об'єкт рухається. Незважаючи на простоту цього принципу, на розвиток технології пішло чимало часу. Деякі перші кінокамери мали багато об'єктивів і обтюраторів (затворів) для прискореної зйомки. Отримані відбитки поміщали в переглядовий устрій, де вони швидко «прокручувалися», створюючи ілюзію руху. Іноді той самий апарат служив і для зйомки і для перегляду плівки.

Методом ілюстрації пропоную учням звернути увагу на ксерокопію першої телетрансляції скачок у 1938р. у місті Епсом.

Продовжую розповідь: винахідники різних країн працювали над розвитком кінематографії і в підсумку вона стала високоприбутковим елементом індустрії розваг. Серед першопрохідників були Томас Алва Едісон і брати Люм'єр.

На перших комерційних кіносеансах у Нью-Йорку в 1894 р. глядачі платили за перегляд фільмів за допомогою спеціальних апаратів — кінетоскопів. У березні 1895 р. публіка вперше побачила фільм, який проектувався на великий екран, коли брати Люм'єр демонстрували свою систему представникам паризького індустріального суспільства. Через два місяці у Нью-Йорку відбувся перший платний показ кінофільму на екрані - тоді компанія «Ламда» запропонувала увазі глядачів короткометражний фільм про бокс. Нарешті, перший постійний кінотеатр відкрився в Новому Орлеані в 1896р.

Кінознімальна й кінопроекційна апаратури тих днів мало чим відрізнялися від сучасної, але тоді на півці не було звукової доріжки. Тому титри допомагали глядачам стежити за подіями на екрані, а у процесі демонстрації ігрових фільмів тапер грав на піаніно різні мелодії, які відповідали характеру тої або іншої сцени.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів на ксерокопію схеми трансляції.

Переходжу до наступного питання: "Відеокамера: принцип конструкції".

Звертаю увагу учнів на те, що відеокамера — це пристрій для запису на стрічку (шириною 12,7 і 8 мм) сигналів зображення і звуку. Має електронний видошукач, що може використовуватися також і для перегляду тільки но записаного зображення. Портативна телевізійна передавальна камера, конструктивно об'єднана з касетним відеомагнітофоном.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів на ксерокопію кінокамери.

Продовжую розповідь: відеокамера являє собою телевізійну камеру, з'єднану з відеомагнітофоном. Її розвиток і вдосконалювання проходило по двох лініях: по лінії телекамер і по лінії відеомагнітофонів.

Телекамери по призначенню можна підрозділити на професійні (студійні, для позастудійного виробництва й для телевізійної журналістики), напівпрофесійні й побутові (аматорські). Головними розбіжностями тут є одержуване зображення (у студійних камер воно повинне бути найвищим) і, крім того, у функціональних можливостях, ступені автоматизації, зручності в роботі, масо-габаритних показниках, споживанні електроенергії й ін.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів на ксерокопію сучасної, професійної камери.

Продовжую розповідь: великі телеекрани дали поштовх появі нових форм видовищ. Йдеться про телевізійні мости, що стали нині однією з постійних і популярних рубрик на телебаченні. Виявилось що, якщо з'єднати через супутник зв'язку два великі екрани, встановлені на площах, то глядачі зможуть бачити один одного і одночасно брати участь у небаченому раніше масовому видовищі. Уперше такий телеміст був проведений між СРСР та США 6 вересня 1982 р.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів на ксерокопію кінокамери з умовними позначеннями.

Пропоную учням схематично намалювати у зошитах кінокамеру та умовно позначити основні її складові.

Переходжу до наступного питання: "Принцип 25-кадру."

В 1918 році німецький учений Франк уперше спробував вивчати особливості роботи людського мозку за допомогою кіно, однак недостатні можливості кінотехніки того часу не дозволили йому отримати потрібний ефект.

Методом ілюстрації пропоную учням звернути увагу на ксерокопію відеоряду.

Продовжую розповідь: у 1957 році Джеймс Вайкері провів свої відомі досліди в кінотеатрі міста Нью-Джерсі. Він домовився з власниками кінотеатру про встановлення другого проекційного апарату. За допомогою цього апарату були спроектовані на екран слова: "Кока-кола" та "Їжте поп-корн" під час демонстрації фільму. Ці слова показувалися на мізерно короткий час — $1/300$ частку секунди. Припускалось, що людське око не зможе їх помітити. Навіть ті люди, які були попереджені про експеримент, не помічали слів. Проте, Джеймс Вайкері вважав, що ці слова будуть помічені оком, але, минаючи свідомість, проходять до підсвідомості. Проведення досліду блискуче підтвердило його теорію. На тих сеансах, де включався другий проектор, продаж кока-коли в буфеті кінотеатру збільшувався на 17%, а продаж поп-корну на 50%.

Звертаю увагу учнів, що принцип 25-кадру — це кіно, яке діє на підсвідомість людини, що спонукає виконувати конкретну дію, шляхом виведення на екран, під час показу фільму, непомітного тексту — наказу, наприклад "Пийте кока-колу, купуйте поп-корн".

Відомо, що для сприйняття відео має бути мінімум 24 кадри. Що таке кадр — це картинка, послідовно вставлена у відео, картинки послідовно чергуються. Час показу 25 кадру $T = 1/25 \text{ сек} = 0,08 \text{ сек}$. Експериментально доведено, що 0,08-0,12 сек — це найбільш ефективна тривалість кадру для впливу на підсвідомість.

Цей метод заборонений в галузях комерційної та політичної реклами, але використовується у освітній сфері.

Отже, ми можемо зробити, такий висновок, що історія екранної культури розгорталася на очах людей ХХ століття. Це дало можливість побачити, як новий технічний винахід уже протягом першого свого двадцятиліття з фантастичного явища стало новим мистецтвом. Відео не тільки завоювало наймасовішу аудиторію, але й дало художній культурі людства видатних

творців, чії імена по праву стоять поруч із іменами найбільших діячів літератури, музики, театру, образотворчого мистецтва.

5. Закріплення нового матеріалу (7 хв.)

Для закріплення нового матеріалу пропоную учням, усно, відповісти на наступні питання:

- Розкрийте поняття відеокультура?

Відеокультура — галузь художньої творчості, заснована на записі зображення й звуку на відеомагнітну плівку й застосуванні електронного монтажу.

- Назвіть, хто першим почав працювати над розвитком кінематографії?

Серед першопрохідників були Томас Алва Едісон і брати Люм'єр.

- Розкрийте поняття відеокамера?

Відеокамера — це пристрій для запису на стрічку (шириною 12,7 і 8 мм) сигналів зображення і звуку. Має електронний видошукач, що може використовуватися також і для перегляду тільки що записаного зображення. Портативна телевізійна передавальна камера, конструктивно об'єднана з касетним відеомагнітофоном.

- Як ви гадаєте, які існують телекамери?

Телекамери по призначенню можна підрозділити на професійні (студійні, для позастудійного виробництва й для телевізійної журналістики), напівпрофесійні й побутові (аматорські).

- Назвіть, коли і між якими країнами відбувся перший телеміст?

Уперше телеміст був проведений між СРСР та США 6 вересня 1982 р.

- Як ви гадаєте, хто відкрив принцип 25-кадру?

Джеймс Вайкеріу він вважав, що принцип 25-кадру це кіно, яке діє на підсвідомість людини, що спонукає виконувати конкретну дію, шляхом виведення на екран, під час показу фільму, непомітного тексту — наказу.

6. Підведення підсумків уроку (3 хв.)

Виставляю оцінки учням, які вірно відповідали на питання, брали участь у бесіді, виконали домашнє завдання, погано поводитися.

7. Домашнє завдання (2 хв.)

Скласти уявний відеокліп "Естрадна зірка школи" і записати його у зошитах.

План-конспект уроку № 18

Тема: **Відео як зразок телепродукції.**

Мета: ознайомлення учнів з відеомагнітофоном, формування знань про основи відео зйомки; розвивати пам'ять, увагу, витривалість, естетичний смак; формування толерантного ставлення до технічних засобів, виховання позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей.

Наочні та дидактичні матеріали: ксерокопія монтажного сталу; Енциклопедія для дітей Т.7. Искусство. Ч. 3. Музыка. Театр. Кино / Глав. ред. В.А. Володин. — М.: Аванта +, 2000, — 624 с.: ил.; Ксерокопія кабельного супутникового ТБ; Ксерокопія кінокамери; Ксерокопія сучасної професійної камери; Ксерокопія першої телетрансляції; Ксерокопія відео ряду; Ксерокопія схеми трансляції.

Методи: лекція, розповідь, пояснення, ілюстрація, демонстрація.

Хід у року.

1. Організаційний момент (1 хв.)

Вітаюся із дітьми, перевіряю присутніх на уроці та готовність класу і учнів до уроку (наявність зошитів, щоденників).

2. Перевірка домашнього завдання (10 хв.)

Вашим домашнім завданням було скласти уявний відеокліп "Естрадна зірка школи" і записати його у зошитах. Давайте подивимось як ви виконали це

завданням.

3. Мотивація уроку (3 хв.)

Повідомляю, що сьогодні ми працюватимемо над темою "Відео як зразок телепродукції". Записую на дошці, учні у зошитах. Знайомлю дітей з планом уроку:

1. *Відеомагнітофон та його технічні характеристики.*
2. *Запис на відео програм ТУ.*
3. *Основи відеозйомки та створення звукових ефектів.*

Учні записують у зошити.

Вступне слово: У наш час ми постійно взаємодіємо із різними видами відео — це програми, фільми, мультфільми, кліпи, реклама. З появою цифрових технологій побутові відеосистеми входять у століття ідеально чітких картинок і живого об'ємного звучання. У 1970-1980 р. виникло кілька форматів запису телевізійних програм. З них найбільш популярною донедавна була відеокасета УН8 — пряий нащадок касет з магнітною стрічкою, розроблених на зорі розвитку телебачення. Однак нові методи зберігання відео призвели до революційної зміни якості телевізійної картини й звуку і за кілька років вигляд всієї індустрії домашніх розваг різко змінився.

Сьогодні ми користуємося технікою, яка робить наше життя комфортним та приємним, я маю на увазі пульти до телевізорів, відеомагнітофонів, що дозволяють нам не рухаючись з місця вибирати ті чи інші канали та програми. Але як проходить процес запису зображення, монтажу, зйомки програм, думаю багато хто з вас не знає. Сьогодні ми познайомимося з цими процесами та дізнаємося багато цікавої інформації.

4. Повідомлення нового матеріалу (19 хв.)

Перед тим як розпочинати розмову, даю завдання уважно слухати, спостерігати, занотовувати нові поняття, дати, факти, бо наприкінці заняття

буде усне опитування.

Зараз ми розглянемо перше питання: "Відеомагнітофон та його технічні характеристики". Звертаю увагу учнів, що Відеомагнітофон — пристрій для запису на магнітній стрічці електричних сигналів зображення (зі звуковим супроводом) і їхнього відтворення. Відеозапис — запис зображення на магнітну стрічку (магнітний відеозапис) для наступного відтворення на екрані телевізора за допомогою відеомагнітофона. При відеозаписі зображення перетворюється телевізійною камерою в послідовність електричних сигналів (відеосигнали), що і фіксуються на магнітній стрічці.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів на ксерокопії відеоряду та кабельного супутникового ТВ.

Продовжую розповідь: споконвічно в основі телевізійної технології була передача швидко мінливого електронного сигналу. Сигнал управляє інтенсивністю електронного променя, генеруючого в телевізійній трубці.

Звертаю увагу учнів, що у 1898 р. датський інженер Вальдемар Поулсен створив телеграфон — пристрій для запису звуків у вигляді магнітних імпульсів на струнному дроті. Тоді ще не було способів посилення звуку, тому запис доводилось прослуховувати за допомогою навушників. Через великі розміри цей апарат не підходив для використання в домашніх умовах. З появою підсилювальних ламп на початку XX ст. почалася розробка вдосконалених дровових, а потім і стрічкових магнітофонів.

«Блаттерфон» випуску 1929 р. являв собою масивний апарат, чий величезні бобіни зі сталеву стрічкою оберталися з небезпечною швидкістю. На початку 1930-х рр. Британська віщальна корпорація Бі-Бі-Сі стала записувати програми на першому стрічковому магнітофоні. У німецькому «Магнітофоні» 1935 року вперше була застосована немагнітна стрічка, покрита магнітною верствою окису заліза. Перші такі стрічки робили з паперу, що незабаром замінила пластмаса.

Запис на стрічку мав багато переваг у порівнянні з механічним звукозаписом: можливість стирання магнітного запису й повторного використання стрічки плюс легкість її монтажу. Фрагменти стрічки з помилками можна було видалити й замінити переписаними вставками.

Цей метод як і раніше застосовують на радіостанціях для звичайних записів. А у сфері запису музичних творів відбулися більші зміни з появою в 1960 р. багатодоріжкового запису й, пізніше, цифрових апаратів запису, монтажу й відтворення.

Методом демонстрації звертаю увагу учнів на два компакт-диски 418С (3 хв.) Продовжую розповідь: ви бачите компакт-диск, на який можна робити відео записи, а потім переглядати їх на комп'ютері, ВУП. Поводитися з цими дисками треба дуже делікатно, є речі, які з ними некоректно робити, а саме:

1. Лити на компакт-диски воду;
2. Малювати на компакт-диск;
3. Дозволяти потраплянню на компакт-диск прямого сонячного світла;
4. Шкрябати компакт-диски;
5. Залишати відбитки пальців;
6. Переносити компакт-диски необхідно у спеціальному контейнері.

Переходжу до наступного питання: "Запис на відео програм ТБ".

Розповідаю, що до початку ХХІ століття телеєфір заповнив новий тип програм — «реальне ТБ», що показувало життя й роботу звичайних людей або переміщення у дивних ситуаціях; при цьому інтерес викликало саме те, як люди реагують на несподіванку.

Паралельно з реальним ТБ з'явилося «інтерактивне ТБ», у якому глядачі можуть впливати на результат програми. Програма, що користується незмінним успіхом — конкурс починаючих виконавців. Наприкінці шоу

можна подзвонити в студію й проголосувати “за” або “проти” якогось кандидата. Через кілька тижнів залишається лише один виконавець, якому й дістається приз — контракт зі студією звукозапису. За умовами іншого дуже популярного шоу, кілька людей тижнями живуть у спеціально сконструйованому просторі під невиспущим спостереженням телекамер.

Щотижневе голосування знімає когось із учасників із пробігу, поки не залишиться той єдиний, котрому дістанеться грошовий приз.

Подібні шоу настільки популярні, що рекламодавці готові платити за розміщення в них своїх роликів колосальні гроші. Це у свою чергу влаштовує телеканали і вони збільшують обсяги популярних передач, часто ігноруючи при цьому інтереси меншостей — наприклад, освітні програми. У майбутньому ТБ буде робити на масову культуру ще більший вплив.

Айзеку Шенбергу, одному з першопрохідників електронного ТБ, належать такі слова: «Джентльмени, ми запалюємо свічу, що не згасне вже ніколи». Але навіть він не міг передбачити, як далеко пошириться і яким сліпучим буде її світло.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів ксерокопію сучасної, професійної камери.

Продовжую розповідь: всі звичайні віщальні сигнали є аналоговими — вони переносяться радіохвилями. Зміни сигналу повідомляють телевізійному приймачу про інтенсивність кожного із трьох базових кольорів у будь-якій точці екрану (у поточному кадрі). Однак аналогові сигнали піддаються впливу перешкод — фрагменти сигналу можуть бути ослаблені або посилені в результаті атмосферних явищ або за рахунок відбиття від будинків. При цифровому поданні інформації, дані записуються у вигляді двійкового коду, що потім дешифрується комп'ютером. Імпульс, випромений передавачем, відповідає одиниці, відсутність імпульсу — нулю. Серія з восьми битів (одиниць або нулів) називається байтом і може бути використана для

передачі інформації про яскравість точки на екрані з точністю до 256 градацій.

Величезна перевага цифрового віщання у тому, що воно не вимагає широкої смуги частот для кожного каналу — кожний імпульс (біт) інформації є передачею на фіксованій, незмінній частоті, а серію битів (байт) можна передати дуже швидко, одночасно передаючи біти на восьми або більше зв'язаних між собою частотах. У результаті цифрове віщання дозволяє передавати набагато більше інформації про зображення, як і раніше використовуючи вкрай вузький частотний діапазон. Більше того, сигнали декількох цифрових каналів можуть накладатися, що дозволяє "упакувати" у ТБ-діапазон частот сотні каналів, по яких передається картинка набагато кращої якості. Нове телебачення високої чіткості підтримує удвічі більше рядків, ніж нинішній формат ТБ-кадру в аналоговому віщанні.

Переходжу до наступного питання: "Основи відеозйомки та створення звукових ефектів".

Звертаю увагу учнів, на те, що якщо бажаного реалізму неможливо домогтися навіть за допомогою трюків, режисерові доводиться вживати спеціальні ефекти. Наприклад, урагани й бурі імітуються за допомогою потужних вентиляторів, привиди — нерідко авіаційними двигунами. Падаючий сніг можна замінити пластиковою стружкою. Для імітації диму або туману техніки розігрівують мінеральне масло, а потім ручним нагнітачем проносять дим по сцені. Для імітації кульових поранень одяг актора оснащують дистанційно керованими міні-зарядами бездимної вибухової речовини. Стріляють у кіно найчастіше із пневматичної зброї, у якому стиснене повітря викидає зі стовбура желатинові капсули, наповнені імітатором крові. При зіткненні з людиною капсули розриваються, залишаючи «криваві сліди».

Багато ілюзій кінематографа — результат комбінації двох попередньо

знятих кінофрагментів. У минулому це робилося за допомогою так званого оптичного принтера (двох-чотирьох проекторів і доробленої кінокамери, що «перезнімала» фільм).

Приміром, щоб показати політ Супермена, актор знімався на тлі яскраво-блакитного екрана, при цьому вентилятор роздмухував його волосся й плащ. Потім оптичний принтер заміняв тло кадрами, знятими з літака. А реалістичні космічні погоні робляться шляхом з'єднання кадрів з космічним кораблем і зоряним тлом.

Іноді режисери застосовують моторизовані моделі чудовиськ, що приводяться у дію актором. Спеціальні програми тривимірного моделювання дозволяють моделювати руху каркаса (фактично — кістяка), скорочення м'язів, переміщення складок шкіри й т.д. Потім здійснюється візуалізація моделі, що рухається, з урахуванням висвітлення рельєфу й інших характеристик сцени в даному епізоді. Після цього здійснюється комп'ютерний монтаж кадрів.

Методом ілюстрації звертаю увагу учнів ксерокопію монтажного столу.

Продовжую розповідь: сучасні дослідники знаходять перші засоби монтажу у братів Люм'єр і Жоржа Мельєса. "Батьком" монтажу в американському кінематографі визнано Едвіна Стантона Портера (1870-1941).

Після зйомки фільм потрапляє до рук редактора, який вирізає вибрані режисером кадри і склеює їх, формуючи непереривну послідовність. Потім визначається послідовність кадрів та їх тривалість. Також додається звукове супроводження. Звукова доріжка і відеоряд мають бути синхронними, інакше рухи губ акторів не будуть співпадати зі словами, які вони вимовляють. Під час зйомки оператор знімає "хлопавку", на якій вказана інформація — назва проекту, епізоду, номер дублю. Клацання "хлопавки" чується як "гррр". За допомогою спеціальної машини редактор вирівнює початок "ричання" з першим кадром, на якому показана "хлопавка".

Творці раних кінострічок знімали одну дію, доки вистачало плівки у камері, ні на що інакше не відволікаючись. Коли фільми ставали довгими, почали знімати окремі епізоди ("картинки", як тоді казали).

На афішах і у рекламних об'явах вказували точну кількість "картин". Новизна Портера складалася у тому, що сцени з однієї "картини" він перемішав сценами з другої. Глядач отримав можливість бачити то одну, то другу дію. Цей прийом отримав назву паралельний монтаж (інша назва перехресний монтаж).

Отже, саме завдяки монтажу ми можемо дивитись сучасні фільми, які супроводжуються звуковими ефектами, голосами акторів, зміною місця дії. Завдяки монтажу людство перейшло від німого кіно до звукового і отримало можливість бачити кілька дій одночасно.

Підводжу підсумок: відео увійшло у широку систему художньої культури людства, саме завдяки йому ми дізнались про необмежені можливості людини в створенні образу на телеекрані.

5. Закріплення нового матеріалу (7 хв.)

Для закріплення нового матеріалу пропоную учням, усно, відповідати на наступні питання:

- Розкрийте поняття відеомагнітофон?

Відеомагнітофон — пристрій для запису на магнітній стрічці електричних сигналів зображення (зі звуковим супроводом) і їхнього відтворення.

- Розкрийте поняття відеозапис?

Відеозапис — запис зображення на магнітну стрічку (магнітний відеозапис) для наступного відтворення на екрані телевізора за допомогою відеомагнітофона. При відеозаписі зображення перетвориться телевізійною камерою в послідовність електричних сигналів (відеосигнали), що і фіксуються на магнітній стрічці.

- Назвіть, хто і коли створив телеграф?»?

У 1898 р. датський інженер Вальдемар Поулсен створив телеграфон ~ пристрій для запису звуків у вигляді магнітних імпульсів на струнному дрогоі.

➤ Проаналізуйте внесок Айзека Шенберга у розвиток ТБ?

Айзек Шенберг — один з першопрохідників електронного ТБ, саме він закликав людство оцінити значення ТБ.

➤ Назвіть у кого зустрічаються перші засоби монтажу?

Сучасні дослідники знаходять перші засоби монтажу у братів Люм'єр і Жоржа Мельєса. "Батьком" монтажу у американському кінематографі визнано Едвіна Стантона Портера (1870-1941).

6. Підведення підсумків уроку (3 хв.)

Виставляю оцінки учням, які вірно відповідали на питання, брали участь у бесіді, виконали домашнє завдання, погано поводитися.

7. Домашнє завдання (2 хв.)

Придумати рекламний відеосюжет "Улюблений кінофільм" (умовний "монтаж" фрагментів), намалювати до нього рекламний кіноплакат.

План-конспект уроку-гри № 19

Тема: "Відеокліп та рекламні відеосюжети" — Пізнавальна гра "Світ відео"

Мета: формувати знання про особливості рекламних відео сюжетів, уміння аналізувати відповіді своїх товаришів та порівнювати їх з раніше отриманню інформацією, сприяти ефективності засвоєння матеріалу силами самих учнів, ознайомити з технікою відтворення відео кліпу; сприяти розвитку в учнів здібностей до акторської майстерності, розвивати пам'ять, уяву, уважність, логічне мислення, емоційно-вольову сферу, спостережливість;

формувати уміння рекламувати не дуже потрібний "товар", дотримуючись відчуття терпимості й поваги до іншого, виховання позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей.

Наочні та дидактичні матеріали: Кувватов С.А. Активный отдых на свежем воздухе. — Ростов н/Д: Феникс, 2005. - 311 с.: ил.; Технологія тренінгу / Упоряд.: О. Гавник, Г. Бевз / За заг. ред.. С. Максименко. — К.: Главник, 2005. — 112 с.

Методи: бесіда, заохочення, аналіз, усне опитування, власний показ, колективне обговорення, гра.

Хід уроку.

I. Організаційний етап. Час: 3 хв.

Правила проведення гри.

Групу учасників поділити на три команди, за допомогою лічилки: 1,2,3 (або за їхнім бажанням) кожній групі присвоюється власний символ (А, В, С, або 1, 2, 3; назву можуть обрати самі учасники, наприклад, "професори", "магістри", "бакалаври" або "леви", "ведмеді", "вовки" тощо)

Гра "Світ відео" в свою чергу складається з трьох ігор:

1. Відеокліп;
2. Оцінювання;
3. Непотріб.

2. Теоретичний етап. Час: 4 хв.

Відеокліп — (від англ. slip — стригти, обривати, вирізка з газети), телевізійна художня інтерпретація естрадної, поп- або рок-пісні, як правило, із застосуванням «дробового» монтажу і спеціальних ефектів. Короткий телевізійний сюжет, який супроводжується спеціально змонтованим зображенням.

Поширення відеокліпу пов'язане з появою в 80-х р. ХХ ст. кабельних музичних телеканалів і ринку побутової відеоапаратури і відеокасет.

Використовується також і як засіб реклами.

Реклама — (франц. *reklame* — вигукувати), інформація про властивість споживаючих товарів і видах послуг з метою створення попиту на них; популяризація творів літератури, мистецтва та ін.

3. Основний етап. Час: 28 хв. — процес гри "Світ відео"

Етапи гри:

1. "Відеокліп". Час: 8 хв.

Матеріали: підготовлена заздалегідь тема відеокліпу, пісня "Два веселих гусі". (Або "У лісі народилася ялинка", "Я на сонечку лежу")

Процедура: командам пропонується "зняти" кліп на піню "Два веселих гусі".

Оцінюються акторські здібності, знання сюжету, оригінальність.

2. "Оцінювання". Час: 14 хв.

Матеріали: приладдя для письма, ресурсні матеріали (роздаткова інформація, робочі зошити, книги, документи тощо) за темою пройденого матеріалу.

Процедура: Вчитель пропонує кожній малій групі сформулювати два запитання з теми заняття, яке пройшло раніше, користуючись розданими матеріалами. Коли запитання підготовлені, всі ресурсні матеріали "закриваються" (здаються вчителю, відкладаються далеко від учасників тощо). Вправа починається з того, що перша мала група ставить своє перше запитання другій, яка має сформулювати максимально повну відповідь. Третя група після відповіді критикує другу, і оцінює її відповідь за 12-бальною шкалою, обґрунтовуючи свою оцінку. Далі групи міняються ролями: друга ставить третій своє перше запитання, а перша група оцінює відповіді і пояснює, як її можна поліпшити. Потім своє перше запитання третя група ставить першій, а друга оцінює відповідь. Процес триває, доки кожна група не поставить по одному запитанню двом іншим.

3. "Непотріб". Час: 6 хв.

Процедура: учасники сидять колом; вчитель пропонує кожному назвати одну річ, яка йому не дуже потрібна, але не викликає відрази (наприклад, "чоботи 47-го розміру", "яскраво-зелена краватка", "каструля з діркою" тощо). Вчитель записує ці речі, коли всі висловилися, пропонує учасникам розрекламувати чужі непотрібні речі так, щоб той, хто назвав відповідну річ, забажав її "прибрати". Якщо в ході "рекламування" хтось припустить висловлювання, яке викличе погіршення емоційного стану, огиду іншого учасника, винний продовжує працювати стоячи; при повторній помилці — поза загальним колом і мовчки. Після закінчення вправи вчитель ініціює обговорення результатів, фіксуючи увагу на ефективності емоційних, адресованих конкретній особистості висловлювань; неефективності дублювання або пародій рекламних слоганів, недоцільності непереконливих, незакінчених формулювань.

4. Підсумковий етап. Тут повідомляються кількісні оцінки за виконання кожного завдання ("Відео кліп", "Оцінювання", "Непотріб"), аналізується індивідуальна робота, помилки, визначається переможець, нагородження грамотами.

5. Постігровий етап. Вчитель задає домашнє завдання: Провести експрес-опитування серед однолітків: "Якому виду екранних засобів надається перевага кінематографу, телебаченню чи відео?"

План-коспект уроку № 20

Тема: Домашня відеотека, як віддзеркалення світогляду її власника.

Мета: ознайомлення учнів з тематикою та жанрами відео, формування знань про жанри кінофільмів, розвивати уважність, об'єм пам'яті, увагу, аналітичні та творчі здібності, формування толерантного ставлення, відчуття поваги до

відомих акторів кіно, виховання позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей.

Наочні та дидактичні матеріали: Ксерокопія портрету американської зірки Мерлін Монро, Велика енциклопедія Кирила і Мефодія, Ксерокопія портрету Ч.Чапліна "Вогні великого міста", Ксерокопія кадру з фільму "Віднесені вітром" з Кларком Гейблом і Вівьен Лі, Ксерокопія кадру з фільму "Операція "Ы" та інші пригоди Шурика" з Ю. Нікуліним, Є. Моргуновим, Г. Віциним, Ксерокопія кадру з фільму "Анжеліка та султан" з Мішель Мерсьє, Ксерокопія портрету американської зірки Тома Круза,

Методи: усне опитування біля дошки та письмове опитування, бесіда, аналіз, ілюстрація, колективне обговорення.

Хід уроку.

1. Організаційний момент (2 хв.)

Вітаюся із дітьми, перевіряю присутніх на уроці та готовність класу і учнів до уроку (наявність зошитів, щоденників).

2. Поточний контроль навчально-пізнавальної діяльності (15 хв.)

Перевірка пройденого матеріалу відбувається на початку четвертого уроку, з 2-х попередньо пройдених тем (тема № 17 "Відео - засіб тиражування творів кінематографа", тема № 18 "Відео, як зразок телепродукції"), двома методами контролю:

I. Методом усного опитування перевіряю знання з вивченого матеріалу, для цього задаю питання:

➤ Розкрийте поняття відеокамера, відеомагнітофон, відеозапис?

Відеокамера — пристрій для запису на стрічку (шириною 12,7 і 8 мм) сигналів зображення і звуку. Має електронний видошукач, що може використовуватися також і для перегляду тільки що записаного зображення. Портативна телевізійна передавальна камера, конструктивно об'єднана з

касетним відеомагнітофоном.

Відеомагнітофон — пристрій для запису на магнітній стрічці електричних сигналів зображення (зі звуковим супроводом) і їхнього відтворення.

Відеозапис — запис зображення на магнітну стрічку (магнітний відеозапис) для наступного відтворення на екрані телевізора за допомогою відеомагнітофона. При відеозаписі зображення перетвориться телевізійною камерою в послідовність електричних сигналів (відеосигнали), що і фіксуються на магнітній стрічці.

➤ Охарактеризуйте процес монтажу? У кого вперше він зустрічається?

Сучасні дослідники знаходять перші засоби монтажу у братів Люм'єр і Жоржа Мельєса. "Батьком" монтажу у американському кінематографі визнано Едвіна Стантона Портера (1870-1941).

Після зйомки фільм потрапляє до рук редактора, який вирізає вибрані режисером кадри і склеює їх, формуючи непереривну послідовність. Потім визначається послідовність кадрів та їх тривалість. Також додається звукове супроводження. Звукова доріжка і відео ряд мають бути синхронними, інакше рухи губ акторів не будуть співпадати зі словами, які вони вимовляють. Під час зйомки оператор знімає "хлопавку", на якій вказана інформація — назва проекту, епізоду, номер дублю. Клацання "хлопавки" чується як "гrrr". За допомогою спеціальної машини редактор вирівнює початок "ричання" з першим кадром, на якому показана "хлопавка".

Творці ранніх кінострічок знімали одну дію, доки вистачало плівки у камері, ні на що інакше не відволікаючись. Коли фільми ставали довгими, почали знімати окремі епізоди ("картинки", як тоді казали).

На афішах і у рекламних об'явах вказували точну кількість "картин". Новизна Портера складалася у тому, що сцени з однієї "картини" він перемішав сценами з другої. Глядач отримав можливість бачити то одну, то другу дію. Цей прийом отримав назву паралельний монтаж (інша назва

перехресний монтаж).

Отже, саме завдяки монтажу ми можемо дивитись сучасні фільми, які супроводжуються звуковими ефектами, голосами акторів, зміною місця дії. Завдяки монтажу людство перейшло від німого кіно до звукового і отримало можливість бачити кілька дій одночасно.

➤ Розкрийте внесок братів Люм'єр у розвиток кінематографа?

Брати Люм'єр Огюст (1862-1954) та Луї (1864-1948 рр.) були синами художника, який цікавився фотографією. Винахідником кінематографа (назва теж належить братам Люм'єр був Луї, але Огюст допомагав йому та був активним учасником кінозйомок.

Перший кіносеанс відбувся після Різдва 1895 у Гран-кав'ярні на Бульвар-де-Капюсин. Брати представили публіці "сінематограф", який проецирував зображення на екран. Зроблені "живі фотознімки" простих подій потрясли перших глядачів.

За 1895-1896 р. братами було знято близько 50 коротких стрічок на різні теми. Вони є винахідниками багатьох прийомів кінозйомки, що стали нині класичними, наприклад, тревеллінг, вперше використано саме ними як проїзд у гондолі по одному з венеціанських каналів.

Вони зняли такі картини: «Прибуття поїзда на вокзал Ла С'юта», «Вихід робітників із заводу Люм'єр», комедії «Политий поливальник», «Купання Діани». Кіносеанси проходили під акомпанемент піаніно або саксофона.

Винахід швидко поширювався у Франції та Європі, а брати Люм'єр не могли конкурувати з новими художниками, що прийшли в кінематограф. Знявши в 1898 р. фільм «Страсті Ісуса», Л. Люм'єр заявив, що знімати кіно - більше не його справа.

В 1919 р. він був вибраний членом Французької академії наук. В 1946 році, за два роки до смерті, передав академії близько 1800 стрічок, знятих їм разом із братом. У Франції заснована премія імені Л. Люм'єра.

➤ Як ви гадаєте, хто і коли відкрив принцип 25-кадру?

Охарактеризуйте експеримент пов'язаний з цим відкриттям?

В 1918 році німецький учений Франк уперше спробував вивчати особливості роботи людського мозку за допомогою кіно, однак недостатні можливості кінотехніки того часу не дозволили йому отримати потрібний ефект.

В 1957 році Джеймс Вайкері провів свої відомі досвіди в кінотеатрі міста Нью-Джерсі. Він домовився з власниками кінотеатру про встановлення другого проекційного апарату. За допомогою цього апарату були спроектовані на екран слова: "Кока-кола" та "Їжте поп-корн" під час демонстрації фільму. Ці слова показувалися на мізерно короткий час — 1/300 частку секунди. Припускалось, що людське око не зможе їх помітити. Навіть ті люди, які були попереджені про експеримент, не помічали слів. Проте, Джеймс Вайкері вважав, що ці слова будуть помічені оком, але, минаючи свідомість, проходять до підсвідомості. Проведення досвіду блискуче підтвердило його теорію. На тих сеансах, де включався другий проектор, продаж кока-коли в буфеті кінотеатру збільшувався на 17%, а продаж поп-корну на 50%.

Тобто принцип 25-кадру це кіно, яке діє на підсвідомість людини, що спонукає виконувати конкретну дію, шляхом виведення на екран, під час показу фільму, непомітного тексту - приказу, наприклад "Пийте кока-колу, купуйте поп-корн".

Відомо, що для сприйняття відео має бути мінімум 24 кадри. Що таке кадр - це картинка, послідовно вставлена у відео, картинка послідовно чергуються. Час показу 25 - кадру $T = 1/25 \text{ сек} = 0,08 \text{ сек}$. Експериментальне доведено, що 0,08-0,12 сек - це найбільш ефективна тривалість кадру для впливу на підсвідомість.

Цей метод заборонений в галузях комерційної та політичної реклами, але використовується у освітній сфері.

Усне опитування поєднує з письмовою роботою біля дошки, для цього одному учневі даю завдання:

- Намалюйте схематично відеокамеру і умовно позначте основні її моменти?

3. Перевірка домашнього завдання (10 хв.)

Вашим домашнім завданням було провести експрес-опитування серед однолітків: "Якому виду екранних засобів надається перевага кінематографу, телебаченню чи відео?" Давайте подивимось у кого, які вийшли результати.

4. Мотивація уроку (3 хв.)

Повідомляю, що сьогодні ми працюватимемо над темою "Домашня відеотека як віддзеркалення світогляду її власника". Записую на дошці, учні у зошитах. І знайомлю з планом уроку:

1. *Тематика та жанри домашнього відео.*
2. *Улюблені актори та фільми з їх участю.*
3. *Мелодрама чи бойовик, фантастика чи пригодницький фільм. Чому ви надаєте перевагу?*

Учні записують у зошити.

Вступне слово: Сьогодні наш урок пройде у формі диспуту, тобто ви зможете кожний висловити свою думку з приводу ваших захоплень та уподобань. Також ви дізнаєтесь про смаки своїх однокласників, може знайдете багато спільного, а може й будете приємно здивовані вибором ваших однолітків. Тож давайте почнемо. Перше питання, яке виноситься на обговорення - "Тематика та жанри домашнього відео."

Розповідаю: зараз ми розглянемо перше питання "Тематика та жанри домашнього відео", ви знаєте, що існує дуже багато жанрів відео, це вестерн, комедія, трагедія, драма, фільми катастрофи та жахів, казка, мультфільм. Скажіть, що вам більше подобається і чому?

Проходить обговорення першого питання.

Переходжу до наступного питання: "Улюблені актори та фільми з їх участю".

Методом ілюстрації пропоную учням звернути увагу на ксерокопії портретів Мерілін Монро, Чарлі Чапліна, Тома Круза, Мішель Мерсьє, Кларка Гейбла, Вівьєн Лі, Ю. Нікуліна, Є. Моргунова, Г. Віцина.

Задаю питання:

- Скажіть чи є серед цих портретів актори, які вам подобаються?
- Назвіть ваших улюблених акторів та фільми з їх участю.
- З яким актором ви хотіли б знятися у одному фільмі?
- Чи має для вас значення вік актора?

Переходжу до наступного питання: "Мелодрама чи бойовик, фантастика чи пригодницький фільм. Чому ви надаєте перевагу?"

Задаю питання:

- Назвіть ваш улюблений жанр фільму?
- Чим вам подобається саме цей жанр?
- Як ви гадаєте чи є схожість між окремими жанрами кіно? Чи можливо їх поєднати?
- На ваш погляд, жанри яких фільмів, неможливо поєднати. Чому?

Підводжу підсумок: Із всього сказаного можна зробити такий висновок, що кожна людина індивідуальна, має свій смак, свої погляди та уподобання. Є такий вислів, "Про смаки не сперечаються!"; думаю ви сьогодні ще раз у цьому упевнилися.

5. Підведення підсумків уроку (3 хв.)

Виставляю оцінки учням які брали участь у бесіді, відповідали на питання, дискутували, виконали домашнє завдання, погано поводитися.

6. Домашнє завдання (2 хв.)

Започаткувати літопис рідного краю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Асеев Ю.С. Шедеври світової архітектури. – К.: Рад. школа, 1982. – 87 с., іл. - (Бібл. серія). – С.28-29.
2. Гриненко Г.В. Хрестоматия по истории мировой культуры: Учеб. пос. для вузов. – М.: ЮРАИТ, 1999. – 669 с. – С. 130-164.
3. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 2000. – 520с. – С.138-181.
4. Основи художньої культури. Ч.1: Теорія та історія світової художньої культури: Навч. посібник для вищ. навч. закладів / За ред. В.О. Лозового, Л.В.Анучиної. - 2-е вид., стереотип. – Х.: Основа, 1999. – 320с. – С.70-81.
5. Чабан Н.І. Розробки уроків з художньої культури: Методичні рекомендації до проведення занять у школі. – Херсон, 2003. – 38с.
6. Энциклопедия для детей. Т. 7. Искусство. Ч.1. – 2-е изд., испр. / Глав. ред. М.Д.Аксенова. – М.: Аванта⁺, 2001. – 688с.: ил. – С.586-605.

ДЛЯ НОТАТОК

Підписано до друку 01.06.07. формат 60×84/16
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 1,8. Наклад 100

Друк здійснено з оригінал-макету
У Південноукраїнському регіональному інституті післядипломної освіти
педагогічних кадрів

73034
м. Херсон
вул. Покришева, 41
тел. (0552) 37-02-00